

گزارشی از نیروی انسانی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران در سال ۱۳۸۳

صفورا محرابی^۱

ریاست جمهوری قرار گرفت و بودجه آن در بودجه کل کشور در ردیف مستقل ذیل ردیف ریاست جمهوری منظور گردید. در ۱۳۷۸ "سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی" از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جدا شد و به کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران پیوست و سرانجام در ۱۳۸۱ با مصوبه شورای عالی اداری و ادغام با "سازمان اسناد ملی ایران" نام آن به "سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران" تغییر یافت.

کتابخانه ملی هر کشور در واقع کتابخانه مادر آن کشور محسوب می شود و نشان دهنده غنای فکری و معنوی هر قوم و ملتی است. به همین دلیل در هر کشور فقط یک

اساس کتابخانه ملی ایران با تأسیس مدرسه دارالفنون (۱۲۶۸ ق) در زمان صدارت میرزا تقی خان امیرکبیر نهاده شد.

در ۱۲۹۰ ش. برای نخستین بار تشکیل سازمان کتابخانه ملی قانونمند شد. نظامنامه داخلی کتابخانه در سال ۱۳۰۲ در ۲۷ ماده و ۱ تبصره به تصویب رسید و این کتابخانه تا سال ۱۳۱۶ که رسماً کتابخانه ملی نامیده شد، بارها تغییر نام داد: کتابخانه دارالفنون، کتابخانه معارف، کتابخانه ملی فرهنگ، کتابخانه فردوسی، کتابخانه ملی تهران و... کتابخانه ملی تا سال ۱۳۴۳ تابع وزارت فرهنگ بود. از ۱۳۵۳ واحد مستقلی در وزارت فرهنگ و هنر شد. پس

از انقلاب اسلامی، طی مصوبه سال ۱۳۵۸ شورای انقلاب، کتابخانه پهلوی سابق به کتابخانه ملی انتقال یافت و کتابخانه ملی به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ملحق گردید.

در ۱۳۶۲ "مرکز خدمات کتابداری" (از واحدهای وزارت فرهنگ و آموزش عالی) در این کتابخانه ادغام شد و در ۱۳۶۹ با تصویب مجلس شورای اسلامی این کتابخانه به عنوان یک سازمان مستقل زیر نظر مستقیم

کتابخانه ملی وجود دارد که باید ارزشمندترین، معتبرترین و جامع‌ترین کتابخانه‌ای باشد که در خدمت عموم مردم آن کشور است.

ساختمان جدید سازمان اسناد و کتابخانه ملی که عملیات احداث آن از سال ۱۳۷۵ آغاز شده است، ۹۷۰۰۰ متر مربع مساحت دارد و از مجهزترین ساختمان کتابخانه‌ای دنیا محسوب می‌شود که در منطقه عباس آباد مابین بزرگراه شهید حقانی و شهید همت تهران واقع شده است.

وظایف کتابخانه ملی

– تجدید چاپ برخی روزنامه‌های قدیمی نظیر: اختر، دولت علیه ایران، وقایع اتفاقیه، تربیت، انجمن تیریز؛
– چاپ و انتشار فصلنامه کتاب (نشریه علمی – ترویجی در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی)؛
– ایجاد امکانات آموزش حین خدمت برای کارمندان کتابخانه‌ها و کتابداران حرفه‌ای و آشنا ساختن آنها با پیشرفت‌های نوین دانش کتابداری؛
– تنظیم مواد غیرچاپی: فهرست‌نویسی و نمایه‌سازی؛
– رده‌بندی دیوئی و کنگره.

مجموعه‌ها

– کتاب‌های چاپی: بیش از یک میلیون جلد کتاب به زبان‌های فارسی، عربی، انگلیسی، فرانسه، آلمانی، روسی و سایر زبان‌ها در کتابخانه ملی نگهداری می‌شود. منابع در دو حوزه ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی، و کتابداری و اطلاع‌رسانی در سطح کشور بی‌نظیر است.
– نسخه‌های خطی نادر: این مجموعه در برگزیده ۱۶۰۰۰ عنوان کتاب خطی و فارسی و عربی، ۱۰۰۰۰ جلد کتاب چاپ سنگی و بیش از ۳۰۰۰ جلد کتاب نفیس لاتین و فارسی است.
– نشریات ادواری: بسیاری از مجلات، روزنامه‌ها، بولتن‌ها، خبرنامه‌ها و سایر پیایندهای منتشر شده از زمان

– طبق قانون "واسپاری" یا "قانون نسخه مجانی" هر ناشر یا مؤلفی موظف است که دو نسخه از آثار منتشر شده خود را به‌طور رایگان به کتابخانه ملی ارسال نماید؛
– نگهداری همه آثار مکتوب و غیرمکتوب منتشر شده در داخل کشور اعم از کتاب، نشریه، جزوه، خبرنامه، پوستر، نقشه، نوارهای صوتی و تصویری، منابع رقمی و نظایر آنها؛
– ارتباط با کتابخانه‌های داخل و خارج کشور برای پاسخگویی به نیازهای مراجعان و پژوهندگان؛
– تهیه فهرستی از کتاب‌هایی که در کتابخانه‌های کشور موجود است، این فهرست در قالب مجموعه‌ای به نام "فهرستگان یا فهرست مشترک" انتشار می‌یابد؛
– انتشار طیف گسترده‌ای از منابع در موضوعاتی چون کتابداری و اطلاع‌رسانی، نسخه‌های خطی، کتابشناسی‌ها و ابزارها و استانداردهای لازم؛
– سرعنوان‌های موضوعی فارسی؛
– عرضه دو بانک اطلاعاتی مهم به نام‌های کتابشناسی ملی ایران و نمایه ملی ایران روی لوح فشرده که پیش از این به صورت چاپی در دسترس بوده است؛
– فهرست مستند اسامی مشاهیر و مؤلفان؛
– راه‌اندازی سایت اینترنتی کتابخانه ملی با نشانی www.nlai.ir؛

– تهیه گسترش‌های مورد نیاز برای رده‌بندی کتاب‌ها در کتابخانه‌های ایران در موضوعاتی چون: تاریخ، جغرافیا، ادبیات ایران، اسلام و فلسفه اسلامی، منطبق با رده‌بندی‌های دیوئی و کنگره؛

ساختار تشکیلاتی و نیروی انسانی

نمودار تشکیلاتی سازمان اسناد و کتابخانه ملی در دی ماه ۱۳۸۱ و مجموعه اهداف، وظایف و پست‌های سازمانی سازمان مذکور در مرداد ماه ۱۳۸۲ به تصویب سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور رسید.

بر اساس ساختار موجود این سازمان با لحاظ سه معاونت (کتابخانه ملی؛ اسناد ملی؛ پشتیبانی) با زیر مجموعه‌های مربوطه دارای ۱۱۱۶ پست سازمانی مصوب است که در حال حاضر

۵۱۷ نفر در پست‌های مرتبط شاغل هستند. ۵۹۹ پست بلا تصدی در مجموعه وجود دارد. لازم به ذکر است که ۶۰ پست هیئت علمی نیز در مجموعه فوق پیش‌بینی شده است.

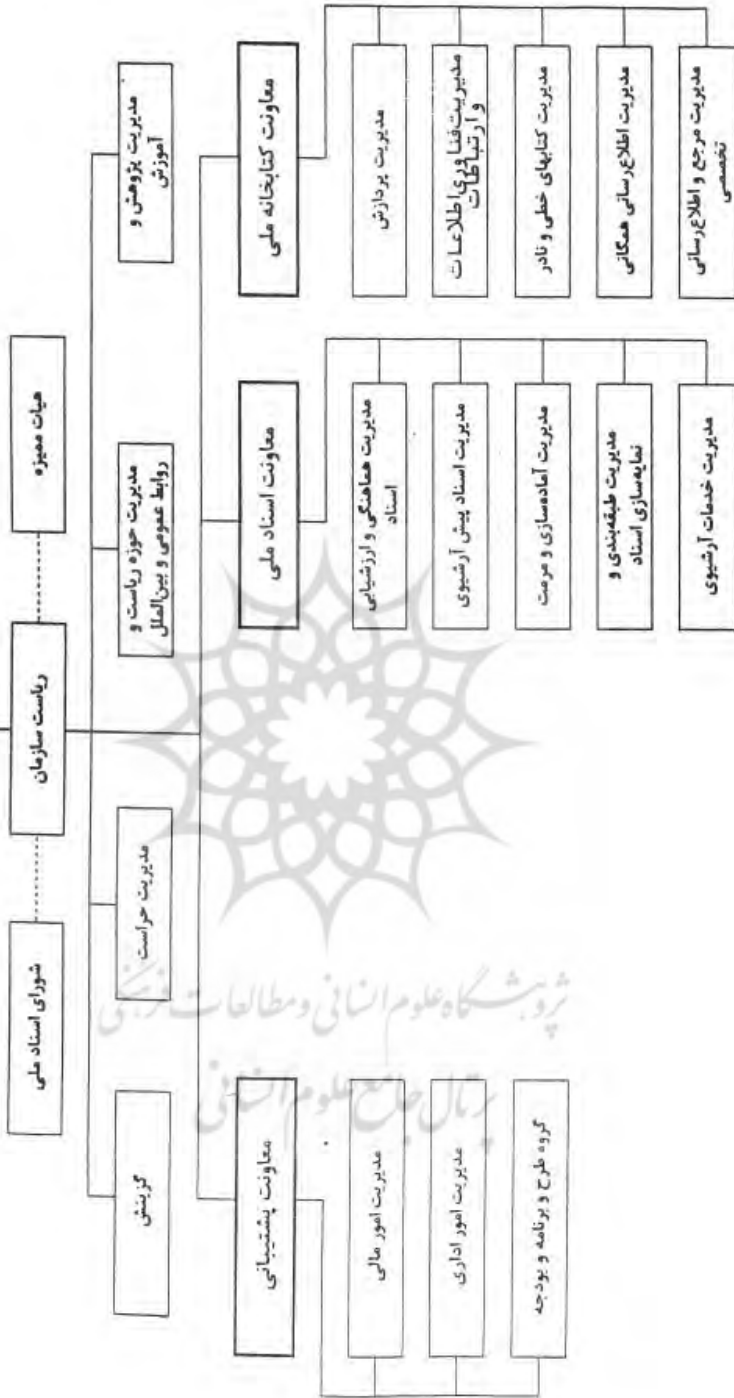
مؤسسات و سازمان‌ها باید با توجه به ضوابط و دستورالعمل‌های موجود افراد را متناسب با تحصیلات و کارآمدی آنها در جایگاه‌های مناسب قرار دهند تا موجب ارتقاء کیفی و کمی سازمان گردند. جدول زیر

قاجار تا امروز و برخی نشریات دیگر کشورها در این مجموعه نگهداری می‌شود. این مجموعه بر اساس آخرین آمار بیش از ۱۰۰۰۰۰ مجلد صحافی شده را در بر می‌گیرد.

– منابع غیرکتابی: قالب‌های گوناگون منابع رقومی، دیداری، شنیداری و آثاری نظیر پایان‌نامه، خبرنامه، بروشور، پوستر، تمبر و تقویم منابع این بخش را تشکیل می‌دهند.

جمع	حوزه	دکتر	فوق لیسانس	لیسانس	فوق دیپلم	دیپلم	زیر دیپلم	مقاطع تحصیلی	
								مربوط	سطح زمانی
۶۸	-	۷	۳۶	۲۵	-	-	-	مربوط	مدیریت و سرپرستی
۲۵	۱	-	-	۱۵	۲	۶	۱	نامربوط	کارشناسی
۲۷۴	-	-	۳۲	۲۳۵	۴	۳	-	مربوط	کارشناسی
۳۶	۲	-	-	۲	۲۳	۸	-	نامربوط	کارشناسی
۶	-	-	-	-	۳	۳	-	مربوط	کاردانی
۱۳	-	-	-	-	-	۱۱	۲	نامربوط	کاردانی
۴۹	-	-	-	۱	۴	۴۴	-	مربوط	بقیه مشاغل (متصدیان)
۳۱	-	-	-	-	-	۱۲	۱۹	نامربوط	بقیه مشاغل (متصدیان)
-	-	-	-	-	-	-	-	مربوط	خدماتی
۱۵	-	-	-	-	-	-	۱۵	نامربوط	خدماتی
۵۱۷	۳	۷	۶۸	۲۷۹	۳۶	۸۷	۳۷	جمع	

نمودار تشکیلات سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
هیات امناء

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

یافته‌های به دست آمده (۷۶/۷۸ درصد مربوط) بیانگر آن است که در شرایط کنونی میان مدرک تحصیلی و پست‌های سازمانی افراد با توجه به شرایط جدید احراز رابطه مثبت وجود دارد.

نبود ارتباط میان مدرک تحصیلی و پست‌های سازمانی آنان وجود ندارد به دلیل اصلاح شرایط احراز پست‌های سازمانی رشته‌های شغلی است که اخیراً از سوی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و ارسال شده است و سازمان مذکور ادامه خدمت این‌گونه افراد را بلا مانع دانسته و انتصاب در رشته‌های شغلی مربوطه را مجاز اعلام نموده است.

- به منظور رفع مشکل فوق، پیشنهاد می‌گردد:
- کارکنان مربوطه را به ادامه تحصیل در یکی از رشته‌های مطلوب دستگاه تشویق کرد.
- آنان را براساس شرایط جدید احراز در پست‌های سازمانی مربوط قرار داد.
- در برخی پست‌های سازمانی مثل حسابداری و نظایر آن می‌توان از افراد دارای مدرک تحصیلی دیپلم و بالاتر استفاده کرد در صورتی که از تجربه کافی برخوردار باشند (تجربه لازم را می‌توان از طریق آموزش‌های بودمانی به دست آورد).

توزیع نیروی انسانی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران را با توجه به مدرک تحصیلی و سطح سازمانی در سطح سازمان، بیان می‌کند.

با توجه به جدول مذکور نتایج زیر به دست آمده است:

- تعداد کل نیروهای سازمان اسناد و کتابخانه ملی ۵۱۷ نفر به صورت رسمی و پیمانی است که از این تعداد ۳۹۷ نفر (۷۶/۷۸ درصد) با توجه به شرایط احراز پست‌های سازمانی جدید ابلاغ شده از سوی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، در پستی مرتبط با مدرک تحصیلی خود به کار اشتغال دارند. همچنین ۱۲۰ نفر (۲۳/۲۲ درصد) از کارکنان با توجه به شرایط احراز ابلاغ شده، شغلی مرتبط با مدرک تحصیلی خود ندارند.

- پست‌های مدیریتی: ۲۵ نفر (۲۶/۸۷ درصد) فاقد شرایط جدید احراز پست‌های سازمانی با توجه به مدرک تحصیلی خود هستند و ۶۸ نفر (۷۳/۱۳ درصد) شرایط جدید احراز را دارا هستند.

- پست‌های کارشناسی: ۲۷۴ نفر (۸۸/۳۹ درصد) شرایط جدید احراز انتصاب را دارند ولی ۳۶ نفر (۱۱/۶۱ درصد) بدون شرایط جدید احراز منصوب شده‌اند.

- پست کاردانی: ۶ نفر (۳۱/۶۳ درصد) با شرایط جدید احراز انطباق دارند، ولی ۱۳ نفر (۶۸/۳۷ درصد) با شرایط جدید احراز منطبق نیستند.

- سایر مشاغل (متصدیان): ۴۹ نفر (۶۱/۲۵ درصد) دارای شرایط جدید احراز هستند ولی ۳۱ نفر (۳۸/۷۵ درصد) فاقد شرایط جدید احراز می‌باشند.

- پست‌های خدماتی: ۱۵ نفر (۱۰۰ درصد) دارای شرایط جدید احراز نیستند.